

1. Inleiding

In dit document geeft onze school aan welke mogelijkheden wij hebben voor de ondersteuning van leerlingen met uiteenlopende onderwijsbehoeften. We maken hierbij onderscheid tussen basisondersteuning en extra ondersteuning.

Bij basisondersteuning gaat het om:

- preventieve en lichte curatieve interventies
(zoals een aanbod voor leerlingen met dyslexie, of een aanpak voor het voorkomen van gedragsproblemen)
- onderwijsondersteuningstructuur
(onder andere de manier waarop de school de ondersteuning heeft georganiseerd en met andere organisaties en specialisten samenwerkt)
- planmatig werken
(onder andere de manier waarop de school nagaat welke onderwijsbehoefte leerlingen hebben, daarop een passend onderwijsaanbod organiseren en dat evalueren).
- basiskwaliteit
(Dit verwijst naar de minimale onderwijskwaliteit die gemeten wordt door het toezichtkader van de inspectie van het onderwijs. Scholen die onder basistoezicht van de inspectie van het onderwijs vallen, hebben hun basiskwaliteit op orde.)

Bij extra ondersteuning geeft de school mogelijkheden weer die de afgesproken basisondersteuning overstijgen. De extra ondersteuning wordt georganiseerd in de vorm van arrangementen. Deze arrangementen kunnen licht en kortdurend van aard zijn, of zwaar en langdurig.

Een compleet arrangement bestaat uit vijf aspecten:

- de aanwezige deskundigheid binnen het team van leerkrachten;
- de aandacht en tijd die het team kan vrijmaken voor een leerling;
- de protocollen, aanpakken en methodieken en materialen die de school heeft;
- de mogelijkheden van het schoolgebouw;
- de samenwerkingsrelaties met onderwijs- en ketenpartners.

De hierboven beschreven aspecten dienen ook als uitgangspunt bij het beschrijven van de onderwijsbehoefte van leerlingen. Op deze manier is het mogelijk om vraag en aanbod van (extra) ondersteuning goed op elkaar af te stemmen. In alle gevallen gaat het om afstemmen tussen wensen en mogelijkheden van ouders, leerlingen en de school.

Bij het toewijzen van extra ondersteuning / arrangementen zal een ontwikkelingsperspectief worden opgesteld. Dit is een document waarin wordt omschreven wat het te verwachten uitstroomniveau zal zijn van de leerling, en wat het onderwijsaanbod zal zijn om dat niveau te bereiken.

Behalve het beschrijven van de basisondersteuning en extra ondersteuning willen we ook aangeven wat onze ambities op dit gebied zijn.

We streven er verder naar om in het samenwerkingsverband van scholen voor voortgezet en speciaal voortgezet onderwijs op een éénduidige manier het ondersteuningaanbod te beschrijven en toe te wijzen .

2. Ondersteuningsplan Pontes Pieter Zeeman

2.1. Pontes Pieter Zeeman

CONTACTGEGEVENS

1. Bezoekadres:

Hatfieldpark 1-2
4301 ZP Zierikzee
Tel: 0111-415751

2.

Postadres:

Postbus 225
4300AE Zierikzee
Fax: 0111-417852

3.

Algemeen emailadres:

info@pieterzeeman.nl

2.2. Missie en visie Pontes Scholengroep

Pontes scholengroep helpt leerlingen van alle opvattingen en achtergronden zich te ontplooiën tot jong volwassenen met maatschappelijke verantwoordelijkheid. Dit wordt gerealiseerd met open vensters, respect en verdraagzaamheid en door het bieden van een eigentijdse krachtige leeromgeving van hoge kwaliteit, die efficiënt gebruik maakt van de modernste inzichten op onderwijskundig gebied en zij is daardoor aantrekkelijk voor zowel leerlingen als medewerkers.

Concreet betekent dit dat de locaties van Pontes scholengroep worden getoetst aan de volgende criteria:

- elke school heeft een sterke en positieve profilering
- ouders en leerlingen komen graag naar de school
- medewerkers zijn trots op de school, innovatief, productief en tevreden
- resultaatmeting van de inspectie is overal in het groen
- leerlingen worden op maat bediend en onderscheiden zich door goede resultaten en maatschappelijke verantwoordelijkheid
- inkomsten en uitgaven zijn in gezonde balans

2.2.1 Missie en Visie Pontes Pieter Zeeman

We kiezen ervoor een school te zijn waarvan de basis staat als een huis, waarin niet alleen rust, orde en regelmaat leidende principes zijn, waarbij ook de relatie met de leerling een wezenlijk element is.

Betekent dat we niet kiezen voor een groots vernieuwend onderwijsconcept maar als school redelijk traditioneel naar voren komen, vernieuwingen aanbrengen waar we de noodzaak en de mogelijkheden er toe zien.

Pontes Pieter Zeeman moet, zoals eerder aangegeven, een school zijn die voor de kinderen van Schouwen-Duiveland kwalitatief goed thuisnabij onderwijs levert met voldoende ondersteuningsbreedte zodat ook de leerling die specifieke ondersteuning nodig heeft een plek kan vinden in de school.

Visie

Pieter Zeeman wil anticiperen op ontwikkelingen in de toekomst en rekening houden met veranderde omstandigheden.

Leerproces

Pieter Zeeman streeft na dat de leerlingen **plezier in leren** hebben. Dat kan alleen indien de leerling ook een **actieve rol** krijgt in zijn eigen leerproces. Daarvoor is het noodzakelijk dat de school het onderwijs gaat inrichten vanuit het leerproces van de leerlingen. Aandacht en zorgzaamheid voor ieder individu betekent onder meer dat er recht gedaan wordt aan de verschillen tussen de leerlingen. Deze verschillen kunnen actief gebruikt worden ter versterking van het onderwijs.

Niveau

De onderwijsactiviteiten zijn afgestemd op de **capaciteiten van de leerlingen**, bieden hen een uitdaging en zullen uiteindelijk resulteren in een **afsluiting op het maximale niveau**.

Zelfstandigheid en motivatie

Zelfstandig werken en leren is in het MBO, HBO en op de universiteit van groot belang. In het VO moet daar een goede voorbereiding voor gegeven worden. **Aansluiting bij de belevingswereld** van de leerlingen is van groot belang om een goede motivatie te bevorderen. Dat kan via de inhoud van de lessen, maar zeker ook via de gehanteerde werkvormen (inrichting), door contextrijk en betekenisvol leren plaatsvinden.

Zorgzame school

De uitstraling van de school is die van een “zorgzame school”, een school die haar ondersteuning goed op orde heeft, op een goede manier externe instanties bij specifieke problemen betreft en goede resultaten boekt met leerlingen die specifieke aandacht verdienen. Zij streeft ernaar daarbij **ouders en leerlingen** actief te betrekken door goed contact te onderhouden met zowel de leerling als zijn ouders.

Professionele organisatie

Om bovenstaande voor de leerlingen en hun ouders te realiseren steekt de school in op het professionaliseren van haar organisatie. Deze professionalisering kenmerkt zich door **uitgebreide scholing** in de diverse teams die de school kent. Zowel individueel, als teambreed als schoolbreed.

2.2.2 Visie op ondersteuning Pontes Pieter Zeeman.

Ondersteuning is coachend en gericht op mogelijkheden

We gaan uit van een actieve betrokkenheid van zowel ouder, leerling als school en trekken ook in de ondersteuning samen op.

We streven naar een systeem van integrale leerlingenondersteuning: we denken en handelen vanuit het belang van de leerling. Dat betekent dat we alle betrokkenen samen om tafel hebben en ook samen werken aan een oplossing. Via de zorgprofielen van het AVS* (zie bijlage), geven we mede inhoud aan de ondersteuningsvragen van de leerlingen.

2.2.3 leerlingenondersteuning

De ondersteuning aan leerlingen op Pontes Pieter Zeeman bestaat in principe uit alle pedagogische en didactische mogelijkheden waarmee onze school leerlingen ondersteunt in hun leer- en /of ontwikkelingsproces.

De leerlingenondersteuning moet eraan bijdragen dat de leerling zijn persoonlijke doelstellingen en zijn diploma behaalt en daarnaast handvatten aangereikt krijgt/ontwikkelt die hem in staat stellen om met zijn ondersteuningsbehoefte om te gaan; op onze school maar ook later in het vervolgonderwijs.

De ondersteuningsactiviteiten vinden zowel tijdens als buiten de lessen plaats.

Behalve de leerling wordt ook de docent ondersteund door middel van advies en/of scholing om de gevraagde deskundigheid te kunnen toepassen. Ondersteuning wordt zoveel mogelijk op maat geboden.

2.3 Kengetallen leerlingpopulatie

	2010-2011	PPZ	2011-2012	PPZ	2012-2013	PPZ
	Praktijkschool		Praktijkschool		Praktijkschool	
Aantal leerlingen	30	1021	22/1122	1099	20/1123	1104
Aantal leerlingen LWOO/PrO	1/28	72/2	1/19	78/0	0/ 20	73/3
Aantal rugzakken					1	22
Aantal leerlingen op het OPDC	3		3		3	

2.3.1 Leerlingen met een specifieke ondersteuningsbehoefte

Ongeveer 25 leerlingen maken regelmatig gebruik van counselingsgesprekken; deze gesprekken zijn in principe gelimiteerd op 5. Daarna gaat de leerling terug in de begeleiding door de mentor of wordt verwezen naar externen.

De leerlingbegeleiders spreken ongeveer 30 leerlingen op regelmatige basis; daarnaast adviseren zij de mentor in kortlopende trajecten.

Vergaderingen in het Zorg Advies Team vinden vijfwekelijks plaats. In het Zat worden jaarlijks ongeveer 60 leerlingen besproken; daarnaast vinden er regelmatig rechtstreekse verwijzingen plaats naar SMWO, Indigo en CJG. Ook andere externen worden veelal rechtstreeks en niet via het ZAT bij de ondersteuning van de leerlingen betrokken. In het ZAT wordt er dan slechts verslag gedaan.

Op Pieter Zeeman zijn er 180 leerlingen die gebruik maken van een hulppas; een deel van hen krijgt enige vorm van individuele dan wel groepsgewijze ondersteuning. Daarnaast maakt een gering deel gebruik van de faciliteiten in de TOM klas. De begeleiding is er op gericht de leerling te ondersteunen bij zijn dagelijkse schoolgaan en is zoveel mogelijk begeleiding op maat.

3 Basisondersteuning en extra ondersteuning

Op Pontes Pieter Zeeman is er aandacht voor elke leerling. Vanuit deze aandacht voor het individu in de groep wordt ook de ondersteuning geregeld. In eerste instantie is de mentor van de leerling samen met leerling en ouders verantwoordelijk voor het welbevinden en de ondersteuning van de leerling. Hij wordt daarbij bijgestaan door het team en de vakdocenten. Onder basisondersteuning valt alle begeleiding van de leerlingen, zowel in groepsverband als individueel. Basisondersteuning betekent dat leerlingen voornamelijk groepsgewijs begeleid worden in de klas door de vakdocent en de mentor.

Als groepsgewijze begeleiding niet voldoende, mogelijk of toereikend is, kan er individuele ondersteuning geboden worden binnen de school. Wanneer dat gebeurt wordt er samen met leerling en ouders een handelingsplan opgesteld. Deze ondersteuning is in principe kortdurend en wordt frequent geëvalueerd.

Basisondersteuning bestaat in grote lijnen uit: algemene begeleiding in de klas door de vakdocent en de mentor, screening, leerlingbespreking, warme overdracht BO VO en aan eind van het schooljaar warme overdracht van mentor naar mentor, RT begeleiding, bijlessen, individuele begeleiding door mentoren, leerlingbegeleiders en vertrouwenspersonen. Ook tot de basisondersteuning hoort het ZAT, inzet jeugdverpleegkundige onderzoek 2^e klassen, scholingsaanbod personeel en decanaat, evenals intern ondersteuningsoverleg, consultatie externen (PCL) verwijzing naar interne ondersteuners (leerlingbegeleider, vertrouwenspersoon, RT, AB*) en LGF met handelingsadviezen of verwijzing naar de TOMklas*.

Ook het verwijzen naar diverse cursussen voor bijvoorbeeld FRT, SOVA, OJHVJW,, Zorgen voor jezelf, Rouwverwerking en Vriendentraining hoort tot dit aanbod.

Klassikale lessen rondom gezonde school en genotmiddelen horen eveneens tot het standaardpakket evenals Challenge day voor de derde klassen VMBO.

Steeds wordt de afweging gemaakt of er meer nodig is; in dat geval wordt er meer ingezet, naar gelang de mogelijkheden die de school in dezen heeft. Daarnaast heeft een aantal leerlingen niet genoeg aan de basisondersteuning en heeft **extra ondersteuning** nodig. De school verwijst dan naar externe instanties met hun specialisme in de desbetreffende problematiek. De ondersteuning vindt plaats middels arrangementen door o.a. OPDC de Vliedberg, Time Out, Acreon, OdyZee en de Sprienke.

In de hoofdstukken 3 en 4 worden de begrippen basisondersteuning en extra ondersteuning nader uitgewerkt.

!* alle items met een * worden gefinancierd vanuit extra middelen en kunnen derhalve in de toekomst niet zonder meer als Basis gezien worden.

Basisondersteuning

3.1 Preventie en lichte curatieve interventies

Vroegtijdige signalering van leer-, opgroei- en opvoedproblemen		
Leerling individueel	Groep/ klas	School
Warme overdracht BO > VO OKR en intake teamleider Zorg *AB/teamleider Zorg overdracht zorgln.	dossiersamenvatting door mentor signaleren mentor leerlingenbespreking in team	Protocol ... Testen/observaties i.s.m. RT, *AB, OPDC en Indigo

De zorg voor een veilig schoolklimaat		
Leerling individueel	Groep/ klas	School
Gesprek met mentor	Mentor is de spil	Klassengesprek, regels Schoolreglement Veiligheidsfunctionaris
Gezonde school en genotmiddelen	Leerlingbegeleider	
Zorgen voor jezelf	Vertrouwenspersoon	

Een aanbod voor leerlingen met dyslexie of dyscalculie		
Leerling individueel	Groep/ klas	School
Hulppas RT begeleiding Aangepaste middelen volgens protocol Extra tijd	Alle toetsen in Arial 12	Dyslexie-, dyscalculieprotocol
Een afgestemd aanbod voor leerlingen met meer of minder dan gemiddelde intelligentie		
Leerling individueel	Groep/ klas	School
Meer: extra stof, andere opdracht, extra vak indien inpasbaar in rooster. Minder: dispensatie op onderdelen	i-Pad klas OBIT Teaching & Learning Leren in Veiligheid	* technasium, *Kunst en Media
Toegankelijk schoolgebouw met aangepaste werk- en instructieruimtes en hulpmiddelen		
Leerling individueel	Groep/ klas	School
Rolstoeltoegankelijk Aangepast rooster Aangepast lokaal	Rolstoeltoegankelijk Klassenindeling aanpassen	Rolstoeltoegankelijk
Aanpak gericht op sociale veiligheid en voorkomen van gedragsproblemen		
Leerling individueel	Groep/ klas	School
Mentor is spil in signaleren Indien nodig ZAT inbreng Begeleiding door counselors en gedragsdeskundigen *Intervisie van AB'ers Schoolmaatschappelijk werk *Tomtraject	Schoolregels Mentorlessen t.a.v. sociale omgang Teamleider overleg met team Regelmatig leerlingenbespreking *Observatie orthopedagoog of *AB	Pestprotocol *FRT- Training *Vriendentraining van Indigo * Rouwverwerking *Zorgen voor jezelf *Op je hoede voor je woede
Een protocol voor medische handelingen		
Leerling individueel	Groep/ klas	School
Intake gesprekken met ouders/ln. medisch handelen: Hulppas LVS in magister	Afspraken met docenten, mentoren, receptie en conciërges.	Medisch protocol Overleg jeugdarts, jeugdverpleegkundige

Een protocol preventief spreekuur leerplichtambtenaar en jeugdverpleegkundige		
Leerling individueel	Groep/ klas	School
Uitnodigen voor spreekuur op school of in het gemeentehuis door LPA n.a.v. verzuim Uitnodigen door verpleegkundige of schoolarts	Voorlichting door mentoren over verzuimconsequenties Te laatkaart in het VMBO	Verzuimprotocol i.s.m. LPA
Huiswerkbegeleiding voor leerlingen		
Leerling individueel	Groep/ klas	School
Reguliere HB voor klas 1 en 2, *HB in de TOMklas	max. 6 lln. per groep, bovenbouwleerlingen ondersteunen * Kleinschalig: max. 2 lln. door AB	
Aanvullende opmerkingen:		

3.2 Onderwijsondersteuningstructuur

De functies en taakprofielen binnen de school die een beeld geven van de ondersteuningstructuur		
Leerling individueel	Groep/ klas	School
Mentor	Mentorbegeleiding	Mentor is de spil in ondersteuningstructuur
Vertrouwenspersoon	Voor brugklas, onder-, bovenbouw	
*Leerlingbegeleider *Teamleider Zorg		Reken/taalbeleid *Teamleider Zorg
Ind. Ondersteuning(hulples) in kleine groepjes	*RT groepsinstructie bijv. Sprint, spellingslessen	*Rt spelling RT rekenen
Remedial teacher: rt individueel	*Rec 3 extern, rec 2, 4 intern	*AB'ers in school aanwezig
*Ambulant begeleiders in school aanwezig		Ondersteuningsprotocollen
Ind. begeleiding, FRT, SOVA, Zorgen voor jezelf,		

Op je hoede, ,Vriendentraining Indigo Rouw, Challenge day		
De gemiddelde groepsgrootte en beschikbare personeelsformatie per groep		
Leerling individueel	Groep/ klas	School
	VMBO Basis 14- 16 Kader 22-24 Mavo 26-28 Havo 30-32 Inzet onderwijsassistentes, TOA's Vakoverstijgende opdrachten/samenwerking	Per klas/gekozen profiel verschillend 1 docent per klas (soms sprake van 2docenten op een grotere groep) LEERPLEINEN
Gecertificeerde expertise binnen de school		
Leerling individueel	Groep/ klas	School
Vertrouwenspersoon RT'er dyslexiecoach dyscalculiecoach AB'ers in school aanwezig* BHV'ers Othopedagoge* ICT deskundige	Jaarlijks BHV bijscholing Jaarlijks bij- en nascholing docenten iom teamleiders	jeugdverpleegkundige Leerplichtambtenaar *Orthopedagoge

De professionals die van buiten de school direct beschikbaar zijn voor het ondersteuningsaanbod		
Leerling individueel	Groep/ klas	School
GGD LPA AB Indigo (Emergis) SMWO Politie Jeugdzorg CJG	GGD: 2e klas preventief onderzoek	GGD verpleegkundige, GGD arts LP Indigo SMWO Bureau Jeugdzorg Politie op afroep CJG

De samenwerkingsrelaties van de school, ook met organisaties die verantwoordelijk zijn voor jeugdhulp gerelateerde taken, en de manier waarop vroegtijdige afstemming tussen professionals van verschillende disciplines plaatsvindt		
Leerling individueel	Groep/ klas	School
Ambulante begeleiding Leerplichtambtenaar GGD Jeugdzorg Indigo SMWO Politie CJG	Idem	Idem

Leerling individueel	Groep/ klas	School

Leerling individueel	Groep/ klas	School

Aanvullende opmerkingen:

3.3 Planmatig werken

Leerkrachten verkennen en benoemen de onderwijsbehoeften van leerlingen o.a. door observatie, gesprekken en het analyseren van toetsen		
Leerling individueel	Groep/ klas	School
Docent/mentor:1 op 1 gesprek met lln. i.o.m. ouders	Mentor gesprek met lln.	Navraag teamleider/teamleider zorg: navraag bij BO

Leerkrachten bekijken en bespreken de wisselwerking tussen de leerling, de leerkracht, de groep en de leerstof om de onderwijsbehoeften te begrijpen en daarop af te stemmen		
Leerling individueel	Groep/ klas	School
Docent/mentor:1 op 1 gesprek met lln. i.o.m. ouders	Evaluatie 3x per jaar tijdens leerlingenbesprekingen OBIT, Teaching and learning, KPC training, Leren in Veiligheid	diverse klankbordgroepen ouders

Leerkrachten reflecteren op hun eigen rol en het effect van hun gedrag op het gedrag van leerlingen, ouders, collega's		
Leerling individueel	Groep/ klas	School
tevredenheidsonderzoek	idem	Functioneringsgesprek

Leerkrachten zijn zich bewust van de grote invloed die zij op de ontwikkeling van hun leerlingen hebben		
Leerling individueel	Groep/ klas	School
Feedbackgesprekken met lln.		Komt aan bod tijdens gesprekkencyclus: voortgangsgesprekken, en beoordelingsgesprekken

Alle teamleden zoeken, benoemen en benutten de sterke kanten en interesses van de leerlingen, de leerkrachten, de ouders en het schoolteam		
Leerling individueel	Groep/ klas	School
Teambespreking	teams per afdeling Teamgerichte scholingen	Functioneringsgesprekken, beoordelingsgesprekken

Leerkrachten werken samen met hun leerlingen. Ze betrekken hen bij de analyse, formuleren samen doelen en benutten de ideeën en oplossingen van leerlingen		
Leerling individueel	Groep/ klas	School
Mentoruren:1 op 1 gesprek	Mentoruur	
Maatschappelijke stage		

Leerkrachten benoemen uitdagende maar reële SMARTI-doelen voor de lange (einde schooljaar) en voor de korte (tussendoelen) termijn. Deze doelen worden gecommuniceerd en geëvalueerd met leerlingen, ouders en collega's

Leerkrachten werken met een groepsplan waarin ze de doelen en de aanpak voor de groep, subgroepjes en mogelijk een individuele leerling beschrijven

Leerkrachten bespreken minstens drie keer per jaar hun vragen betreffende het

opstellen, uitvoeren en realiseren van hun groepsplannen met de intern begeleider		
Leerling individueel	Groep/ klas	School
*I.o.m. AB'er HP maken *Voor lgf. lln.: doelen vaststellen bij startgesprek, bijstellen bij tussenevaluatie en eindevaluatie	*Begin schooljaar startgesprek, tussenevaluatie en eindgesprek	*AB'ers zijn vast in school; tussentijdse communiceren en bijstellen HP/BP is altijd mogelijk
De onderwijs- en begeleidingsstructuur is voor eenieder duidelijk. Er zijn heldere afspraken over wie wat doet, waarom, waar, hoe en wanneer		
Leerling individueel	Groep/ klas	School
Leerling heeft mentor /persoonlijk begeleider *AB'er maakt HP voor lgf. lln ism mentor en leerling RT'er voor ind. ondersteuning	Klas heeft mentor *AB'er geeft Do's en Dont's	Mentor is spil school-thuis *AB'er ondersteunt zorglln.
Alle teamleden zijn open naar collega's, leerlingen en ouders over het werk dat gedaan wordt of is. Motieven en opvattingen worden daarbij inzichtelijk gemaakt		
Leerling individueel	Groep/ klas	School
Onderbouw vmbo: wekrapport Magister LVS	Werkbezoeken Oudermiddagen/-avonden	LVS inzage Magister voor ouders
Aanvullende opmerkingen:		

3.4 Basiskwaliteit van het onderwijs

Dit aspect verwijst naar het toezicht kader van de inspectie over de kwaliteit van de school.

Een eerste standaard is of leerresultaten van de leerlingen op niveau liggen op grond van de verwachtingen op grond van de kenmerken van de leerlingen.

In het meest recente oordeel waren de scores in het groen en dat wil zeggen dat de inspectie dit als voldoende beoordeeld heeft.

4. Extra ondersteuning

Hieronder wordt beschreven welke mogelijkheden de school en het Samenwerkingsverband hebben om de leerlingen extra te ondersteunen; dit gebeurt in de vorm van arrangementen.

Indien een leerling meer nodig heeft dan basisondersteuning wordt er gekeken wel arrangement het best past bij de ondersteuningsbehoefte die de leerling heeft.

Leidend is daarbij het ontwikkelingsperspectief van de leerling.

Arrangementen betreffen zeer specifieke vormen van ondersteuning en worden derhalve vaak in samenwerking met externen uitgevoerd.

De ondersteuningsmogelijkheden worden handelingsgericht omschreven. De ondersteuningsmogelijkheden bestrijken de volgende gebieden:

1. Leer- en ontwikkelingsondersteuning
2. Fysiek-medische ondersteuning
3. Sociaal emotionele en gedragsondersteuning
4. Ondersteuning in de thuissituatie.

Voorbeelden van een ondersteuningsarrangement zijn:

- tijdelijk toegevoegde ondersteuning voor de docent/het team op de eigen school;
- een budget voor de school waarmee deze aan specifieke ondersteuningsbehoefte van een specifieke leerling tegemoet kan komen;
- een tijdelijke plaats voor de leerling in de TOM klas een voorziening binnen de eigen school;
- (tijdelijke) beschikbaarheid van specifieke hulpmiddelen voor leerlingen met een (meervoudige) lichamelijke handicap die de basisondersteuning overstijgen;
- een (tijdelijke) plaats voor de leerling binnen een bovenschoolse voorziening;
- een gecombineerd traject van onderwijs en jeugdzorg (een onderwijs- en zorgarrangement) en een (tijdelijke) plaats of observatie binnen speciaal basisonderwijs of het (voortgezet) speciaal onderwijs.

Bij leerlingen die meer nodig hebben dan basisondersteuning kan sprake zijn van een combinatie van ondersteuningsbehoeften. Dan is een multidisciplinaire beoordeling van de behoeften van kind, gezin en school noodzakelijk.

Samenwerking met de jeugdketen wordt voor alle onderwijssectoren daarom wettelijk verplicht.

Het zorg- en adviesteam (ZAT) zorgt dat snelle en passende hulp van partijen in en rond de school wordt georganiseerd en dat deze hulp is afgestemd met de inzet van het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG). Het CJG is de eerste partij die verantwoordelijk is voor het bieden van ondersteuning aan gezinnen.

Voor leerlingen die deze extra ondersteuning nodig hebben werken we met een ontwikkelingsperspectief. Dit is een document waarin omschreven wordt wat het te verwachten uitstroomniveau zal zijn van de leerling, en wat het onderwijsaanbod zal zijn om dit uitstroomniveau te bereiken. Dit ontwikkelingsperspectief is een aanvulling op het huidige individuele handelingsplan (HP). Het handelingsplan beschrijft vooral het 'hoe' (hoe worden de doelen bereikt en welke hulp wordt geboden), het ontwikkelingsperspectief beschrijft het 'wat' (wat zijn de doelen waar met de leerling naar toe wordt gewerkt, en waarom er afgeweken wordt van het basisprogramma).

Voorbeeld van een ondersteuningsprofiel

Opzet arrangement externe begeleiding van het Samenwerkingsverband OPDC de Vliedberg.

Arrangement 1: Begeleiding van leerlingen van de reguliere school op OPDC De Vliedberg

Arrangement	Invulling
OPDC De Vliedberg heeft een arrangement voor leerlingen die behoefte hebben aan extra ondersteuning op een of meer van de volgende gebieden: - Leren/ ontwikkeling - Gedrag - Werkhouding - Sociaal-emotioneel - Veiligheid - Fysiek/medisch	Deskundigheid Leerkrachten: - affiniteit met leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben - veel van hen hebben aanvullende opleidingen gedaan die gericht is op deze problematiek (Master SEN, gedragsspecialist, video-interactiebegeleiding, leerkrachtbegeleiding). - intervisie + observeren in elkaars lessen - samenwerking voor benadering die best aansluit bij de leerling Maatschappelijk werk: 2 dagen per week. Logopediste: 1 ½ dag per week.

- Thuisituatie	Orthopedagoog: 4 dagen per week. Aandacht en tijd Naast de ondersteuning die op de reguliere school wordt geboden is er sprake van onderstaande benadering: - meer duidelijkheid en structuur - meer voorspelbaarheid - meer controle - meer aandacht voor (gevoel van) veiligheid van leerling - meer mogelijkheden voor individuele hulp + uitleg - met klas gezamenlijk eten en drinken bij mentor - veranderingen in de vaste structuur worden, waar mogelijk, van tevoren met de leerlingen besproken. - groepsgrootte is maximaal 14 - meer persoonlijke aandacht en aansturing - handelingsgericht werken - bij specifieke hulpvragen, wordt werkwijze/benadering zo mogelijk aangepast aan hulpvraag leerling. - surveillance tijdens de pauzes, binnen en buiten - vroegtijdige aansturing gedrag en werkhouding. - feedback op gedrag, inzet, werkhouding en prestaties - werken aan inzicht en eigen verantwoordelijkheid dmv bespreken situaties, spiegelen en handelingstips - werken aan doelen, vastgelegd in een individueel handelingsplan - Korte lijnen en veel overleg/afstemming ouders. - Zo nodig handelingsgerichte diagnostiek + begeleiding en ondersteuning leerlingen, leerkrachten, ouders door orthopedagoog - overleg met hulpverlening door orthopedagoog + mentor - in het voorjaar wordt gekeken wat de onderwijsbehoeften van de leerling zijn en of het arrangement verlengd moet worden naar het volgende schooljaar. (in de toekomst zal dit gaan aan de hand van een opgesteld ontwikkelings-perspectief met specifieke, afgesproken doelen). Voorzieningen/extra onderwijsmateriaal In vergelijking met de reguliere school: - minder leerkrachten per klas. - Bij ziekte wordt vervangen door eigen leerkrachten opdc. - Lesuitval wordt zoveel mogelijk voorkómen. Lessen worden overgenomen door andere leerkrachten van De Vliedberg. - Geen tussenuren. Als er lessuren uitvallen, is dit aan het begin of aan het eind van de dag. - Leerlingen volgen symbioselessen op een van de reguliere scholen van het samenwerkingsverband. - combi-leerlingen: rooster wordt aangepast aan de
------------------------------	--

	praktijklessen van de reguliere school. - Indien noodzakelijk, RT op leesgebied door logopediste - indien noodzakelijk, mogelijkheden voor gesprekken met de orthopedagoog of met de maatschappelijk werkster. Gebouw/ ruimtelijke omgeving Het gebouw is overzichtelijk en klein. Er is sprake van een kleiner aantal leerlingen (140-150) waardoor de school zowel qua ruimte als qua aantal leerlingen en drukte overzichtelijker is. Er wordt rekening gehouden met het zo prikkelarm mogelijk houden van de leeromgeving. Samenwerking met andere instanties Naast de samenwerking zoals die op de reguliere school plaatsvindt is er sprake van: - Als de leerling of het gezin gebruik maakt van hulpverlening, vindt er zo mogelijk afstemming en samenwerking plaats. - Er is intensief contact met deelnemers van het ZAT (BJZ, leerplicht, Indigo, jeugdarts) om een positieve ontwikkeling bij de leerling te bevorderen.
--	--

Arrangement 2. Begeleiding van OPDC De Vliedberg op de reguliere school (leerling)

Arrangement	Invulling
OPDC De Vliedberg heeft een arrangement voor leerlingen die in het reguliere onderwijs zitten en behoefte hebben aan extra ondersteuning op een of meer van de volgende gebieden: - Leren/ ontwikkeling - Gedrag - Werkhouding - Overstap van OPDC De Vliedberg naar de reguliere school	Deskundigheid Ambulant begeleiders hebben naast hun opleiding en ervaring als docent op het OPDC ook een Master SEN (Special Educational Needs) gedaan, en/of een opleiding gedragsspecialist of RT gedaan en soms nog andere opleidingen. Aandacht en tijd De hulpvraag wordt gesteld door de zorgcoördinator en soms door een docent. De AB'er van het OPDC inventariseert het probleem en maakt de hulpvraag duidelijk dmv: - dossierstudie, - gesprek(jes) met leerling, - gesprek met docent(en) - observeren, vragen, doorvragen - uitproberen van verschillende benaderingen - nagaan wat het voor de leerling moeilijk maakt en wat hem helpt. Vervolgens: - terugkoppeling met de leerling, de zorgcoördinator en eventueel met de docent(en).

	- doelen stellen - zo nodig RT, extra hulp of begeleiding bij een vak - bevestigen en complimenteren wat goed gaat bij leerling - bespreken en bekrachtigen bij docent wat werkt bij de leerling - volgen leerling (en docent) gedurende een bepaalde tijd - begeleiding wordt afgebouwd. Als de begeleiding onvoldoende effect heeft, als er meer aan de hand is, of als er verdere hulpverlening noodzakelijk is, wordt dit met de zorgcoördinator besproken, zodat verdere acties kunnen worden ingezet. Dit valt buiten de begeleiding. Voorzieningen/extra onderwijsmateriaal - Mogelijkheden tot overleg met diverse mensen. - Goede samenwerking en afstemming met de zorgcoördinator van de reguliere school. - Toegang tot informatie, dossier en leerlingvolgsysteem. - De begeleiding heeft het meest effect als de docenten open staan voor verandering en methode, manier van werken kunnen en willen aanpassen in het belang van de leerling. Gebouw/ruimtelijke omgeving - Een ruimte voor gesprekken en om te werken. Dit kan een leeg lokaal zijn. - Sleutel, zodat lokalen toegankelijk zijn. Samenwerking met andere instanties Er is samenwerking met docenten, zorgcoördinatoren en teamleiders. Daarnaast is er overleg en samenwerking met ambulante begeleiders vanuit de Rec's.
--	---

Arrangement 3. Begeleiding van OPDC De Vliedberg op de reguliere school (docent)

Arrangement	Invulling
OPDC De Vliedberg heeft een arrangement voor docenten uit het reguliere onderwijs die behoefte hebben aan ondersteuning bij een of meer van de volgende punten: - de organisatie van de lessen - differentiatie binnen lessen - grote klassen waarbinnen leerlingen veel hulp nodig hebben - aanpak van moeilijke	Deskundigheid Ambulant begeleiders hebben naast hun opleiding en ervaring als docent op het OPDC ook een Master SEN (Special Educational Needs) gedaan, en/of een opleiding gedragsspecialist of RT gedaan en soms nog andere opleidingen. Ook kan er gebruik gemaakt worden van video interactie begeleiding. Aandacht en tijd De hulpvraag wordt gesteld door de zorgcoördinator of door een docent. De AB'er van het OPDC inventariseert het probleem dmv: - dossierstudie, - gesprek met docent(en) - observeren, - vragen, doorvragen - uitproberen van verschillende benaderingen

leerlingen - aanpak van een moeilijke klas.	- nagaan wat het voor de leerling moeilijk maakt en wat hem helpt. Vervolgens: - terugkoppeling met de docent(en) en de zorgcoördinator - doelen stellen - bespreken en bekrachtigen bij docent t.a.v. wat werkt bij de leerling - volgen docent gedurende een bepaalde tijd - begeleiding wordt afgebouwd. Als de begeleiding onvoldoende effect heeft, wordt dit teruggekoppeld met de zorgcoördinator, zodat verdere acties kunnen worden ingezet. Dit valt buiten de begeleiding. Voorzieningen/extra onderwijsmateriaal - Mogelijkheden tot overleg met diverse mensen. - Goede samenwerking en afstemming met de zorgcoördinator van de reguliere school. - De begeleiding heeft het meest effect als de docenten open staan voor verandering in methode, manier van werken kunnen en willen aanpassen in het belang van de leerling. Gebouw/ruimtelijke omgeving - Een ruimte voor gesprekken en om te werken. Dit kan een leeg lokaal zijn. Samenwerking met andere instanties Er is samenwerking met docenten, zorgcoördinatoren en teamleiders.
---	--

Mogelijke aanvullende arrangement voor externe begeleiding:

- Leerlingen die de overstap hebben gemaakt van De Vliedberg naar de stamschool;
- Leerlingen die uitvallen op gedrag;
- Leerkracht die hulp nodig heeft rond organisatie (b.v. differentiatie binnen lessen, grote klas waarbinnen leerlingen toch veel hulp nodig hebben);
- Leerkracht die hulp nodig heeft bij de organisatie van de les (bij moeilijke leerling of klas).

5. Grenzen aan de ondersteuning

Via de zorgprofielen van het AVS, hebben de teams van VMBO en Havo/Vwo getracht de grenzen van de ondersteuning aan te geven. (zie bijlage)

6. Ambitie

Onderstaande is een summiere beschrijving van wat we doen, willen doen en hoe we dat in de toekomst vorm gaan geven. We werken steeds meer volgens een procesmodel. We vragen ons regelmatig af of een leerling het juiste onderwijs krijgt en daarbij de juiste ondersteuning ontvangt of dat er bijstelling nodig is. Deze vragen worden steeds in de teams tijdens de leerlingenbesprekingen gesteld. Hierbij denken we aan extra hulp bij didactische ontwikkeling en ondersteuning tbv sociaal emotionele ontwikkeling , maar daarbij is determinatie doorslaggevend. De leerling zo snel mogelijk op het voor hem juiste niveau! De leerlingenondersteuning is er op gericht zowel de leerling als de mentor te ondersteunen. Mentor is de spil in de leerlingenondersteuning. (zie bijlage)

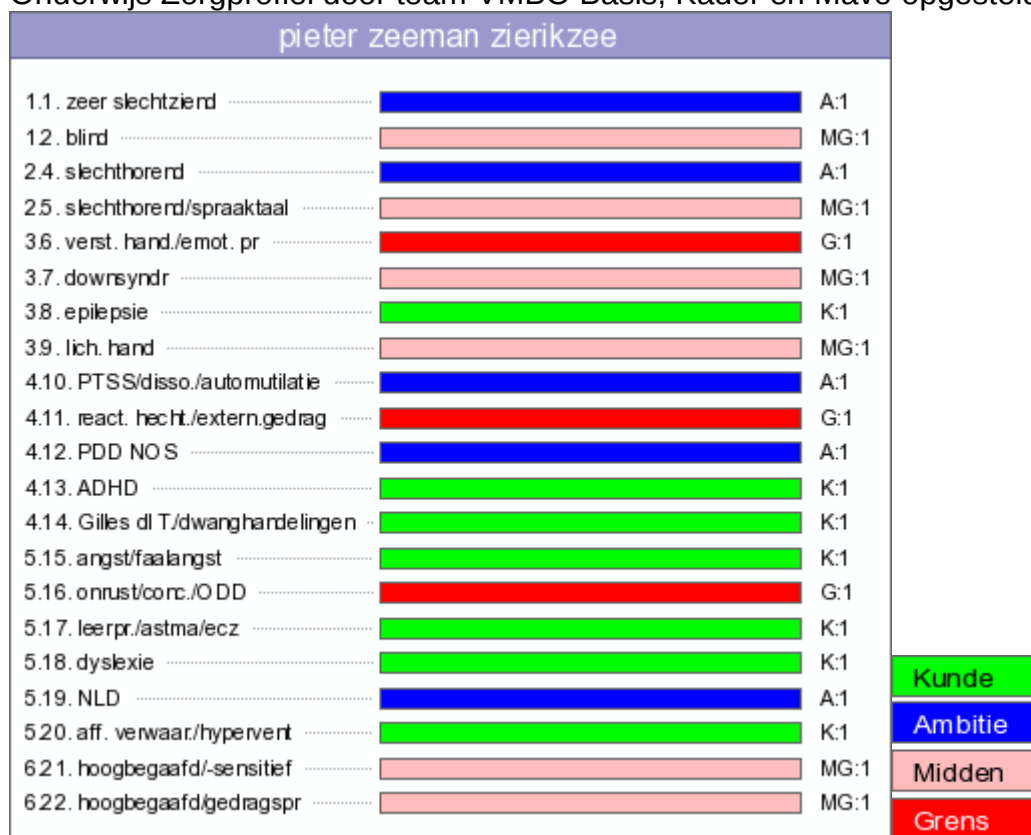
Bijlage 1:

Zorgprofielen:

Beide teams hebben aangegeven zich te willen inzetten voor leerlingen met een Ondersteuningsbehoefte mits de intelligentie geen blokkade vormde; dat geeft de school veel mogelijkheden zich verder te profileren en professionaliseren rondom leerlingenondersteuning.

Daarbij wordt wel gekeken naar belastbaarheid van het team en de individuele docenten en medeleerlingen, maar ook naar de organiseerbaarheid en de financiële kaders.

Onderwijs Zorgprofiel door team VMBO Basis, Kader en Mavo opgesteld:

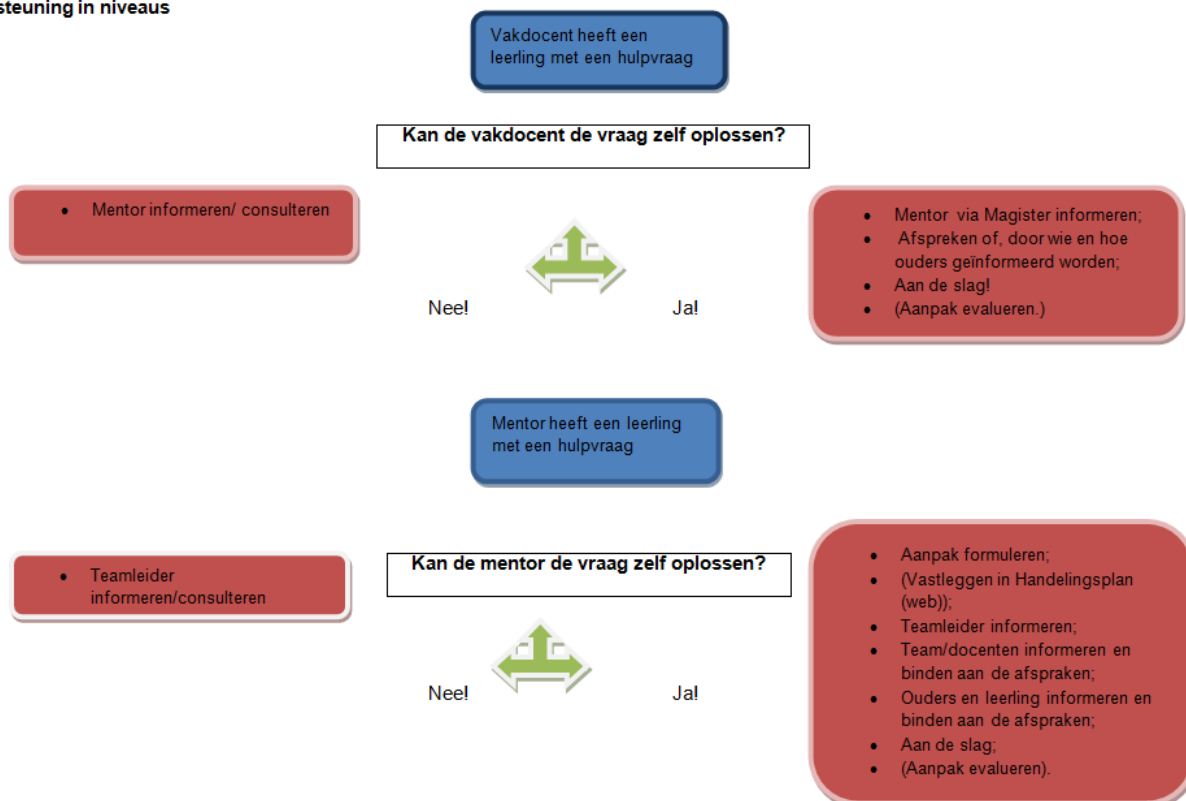

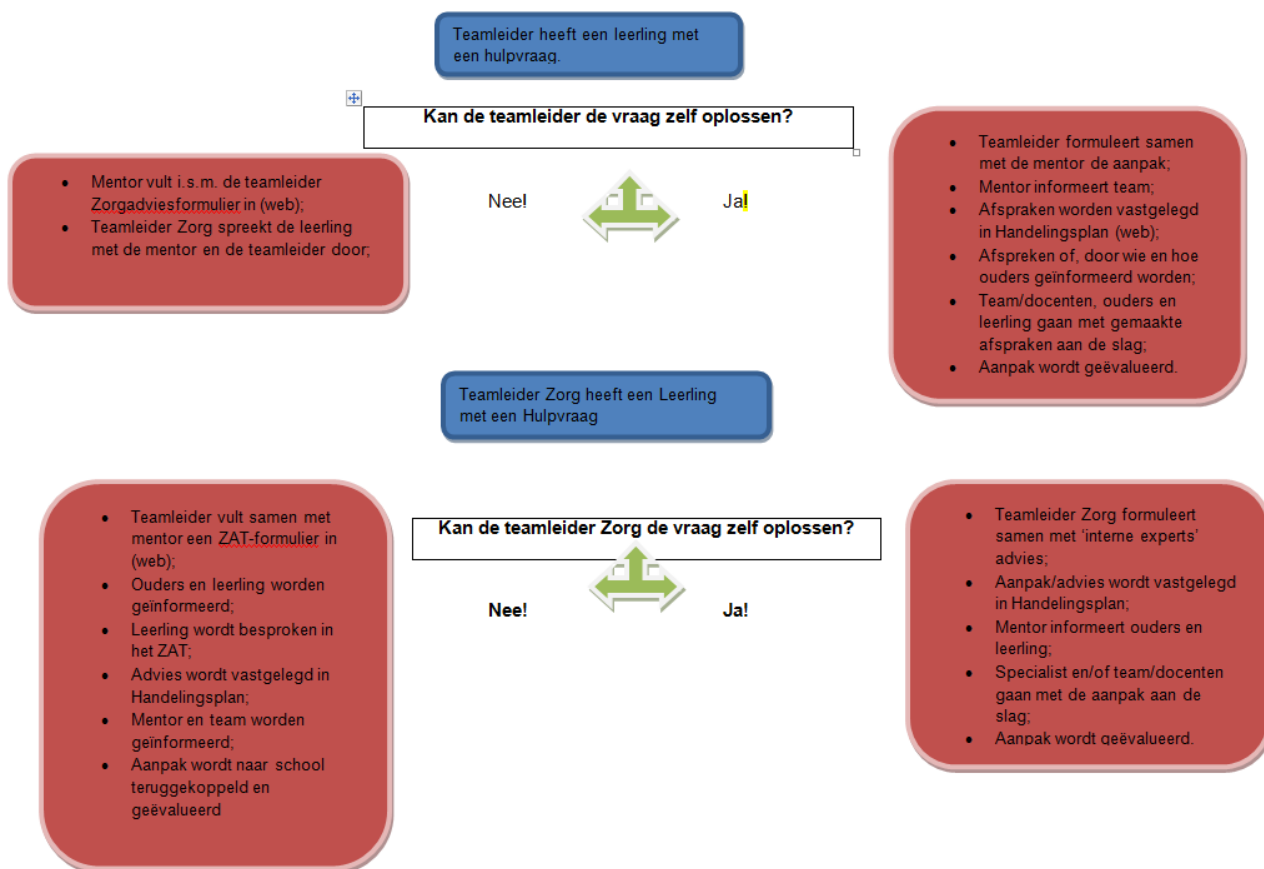
Onderwijs Zorgprofiel door team Havo/VWO opgesteld:

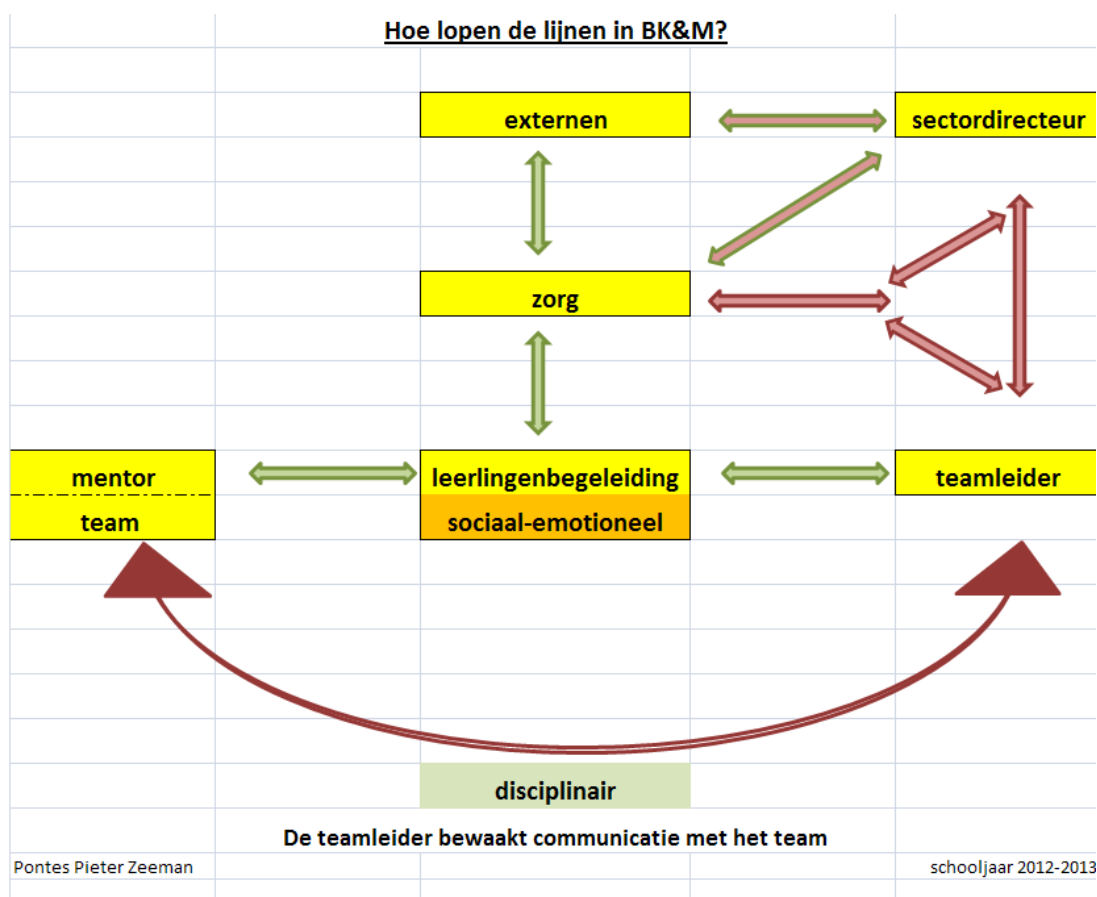
pieter zeeman zierikzee			
1.1. zeer slechtziend		MG:1	
1.2. blind		MG:1	
2.4. slechthorend		MG:1	
2.5. slechthorend/spraaktaal		MG:1	
3.6. verst. hand./emot. pr		G:1	
3.7. downsyndr		G:1	
3.8. epilepsie		G:1	
3.9. lich. hand		MG:1	
4.10. PTSS/disso./automutilatie		G:1	
4.11. react. hecht./extern.gedrag		G:1	
4.12. PDD NOS		A:1	
4.13. ADHD		MG:1	
4.14. Gilles dl T/dwanghandelingen ..		K:1	
5.15. angst/faalangst		G:1	
5.16. onrust/conc./ODD		G:1	
5.17. leerpr./astma/ecz		K:1	
5.18. dyslexie		K:1	
5.19. NLD		G:1	Kunde
5.20. aff. verwaart./hypervent		K:1	Ambitie
6.2.1. hoogbegaafd/-sensitief		A:1	Midden
6.2.2. hoogbegaafd/gedragspr		MG:1	Grens
pieter zeeman zierikzee			
Pieter Zeeman Zierikzee HAVO/VWO			

Bijlage 2 Visie op Leerlingenondersteuning schematisch

Ondersteuning in niveaus

Bijlage 3 Ambities... opgestart en in ontwikkeling

TOMklas

Op PPZ hebben wij een voorziening waar leerlingen met een ondersteuningsbehoefte gebruik kunnen maken van allerlei vakgerichte en sociaal-emotionele ondersteuning. School zet hiervoor LGF gelden in. Ondersteuning wordt geboden voor enkele uren, enkele dagen of enkele weken. Al naar gelang de behoefte van de leerling. De ondersteuning gebeurt door AB-ers, Hulpdocenten, vakdocenten waarbij de docent verantwoordelijk blijft voor de leerling.

Leren in Veiligheid in VMBO Basis en Kader

Zowel in de onderbouw als bovenbouw werken de leerlingen en docenten volgens het principe van Leren in Veiligheid. In deze opzet is meegenomen dat leerlingen en docenten een beperkt aantal uren werken op een Leerplein om op deze manier de keuzevrijheid van de leerlingen in het doen van de verschillende taken te vergroten. Maar daarnaast ook de ruimte voor docenten te creëren de leerling in zijn leerproces beter te kunnen ondersteunen.

Leerlingbegeleiders in VMBO Basis en Kader en Mavo

Om de mentoren extra te ondersteunen bij het begeleiden van hun mentorleerlingen en om de leerlingondersteuning verder te optimaliseren zijn er in het hele VMBO Leerlingbegeleiders ingezet.

Scholing VMBO basis/kader en Mavo op pedagogisch didactisch klimaat

Er wordt een gezamenlijke lijn van aanpak en optreden gehanteerd om leerlingen meer duidelijkheid en structuur te kunnen bieden.

OBIT in HAVO/VWO

In zowel Onder-als Bovenbouw van Havo en Vwo wordt gewerkt volgens het Onthouden, Begrijpen, Integreren en Toepassen systeem voor lessen en toetsing. Deze methode geeft de leerlingen en de docenten een beter inzicht in het niveau en de determinatie van de leerling.

Teaching en Learning in Havo Vwo Bovenbouw

In de Bovenbouw van Havo en Vwo wordt daarnaast gewerkt met een systeem van teaching uren, verplicht voor elke leerling en Learning uren, ondersteunend voor de zwakkere leerling en niet verplicht voor alle leerlingen.

Op deze manier werkt de school aan maximale keuzevrijheid voor leerlingen naast maximale ondersteuning. Leerlingen bepalen samen met docenten wat voor hen het traject is met de meeste kans op succes.

Professionalisering van de Leerlingondersteuning

Regelmatig worden er studiedagen georganiseerd om de docenten verder te professionaliseren op het gebied rondom ondersteuning voor leerlingen. Veelal werken we samen met externen die ook nu al in de school gehaald zijn. Zij verspreiden en verbreden op deze wijze de kennis bij de docenten.

Teams

Om bovenstaande te kunnen realiseren werkt Pontes Pieter Zeeman in Teams; elk verantwoordelijk voor de leerlingen binnen dat team en het onderwijs dat aan hen gegeven wordt. De teams worden geleid door een teamleider.

Het ontwikkelingsproces van de leerling volgen we door het voeren van regelmatige leerlingenbesprekingen aan de hand van gegevensinventarisatie door de mentor, cito toetsing (genormeerd) en gesprekken met leerlingen en hun ouders. Daarnaast evalueert elk team regelmatig de gevolgde aanpak.

- Doorlopende leerlijnen zijn uitgangspunt voor het inzetten/vervolgen van trajecten overeenkomstig de mogelijkheden van leerlingen.

- Focus in ons onderwijs/leerproces zijn de kwaliteiten/talenten van leerlingen en docenten (hier wordt in de teamvorming rekening mee gehouden).

- Mentor is verantwoordelijk voor het volgen van de leerling en het geven van informatie aan belanghebbenden.

- Om docenten voor hun taken te scholen worden interne cursussen en tijd gerealiseerd.

Handelingsgericht werken

Om zowel de ondersteuningsvragen als de aanpak van deze vragen volgens een vast stramien te laten verlopen zodat het voor alle partijen (leerlingen, ouders, hulpverleners, vakdocenten en mentoren) duidelijk is wat de vraag en de eventuele te verrichten hulp moet zijn, streven we ernaar de volgende uitgangspunten te hanteren:

Handelingsgericht werken is gebaseerd op zeven uitgangspunten. Deze zijn op alle niveaus en in alle activiteiten binnen een organisatie te herkennen wanneer er sprake is van een handelingsgerichte werkwijze:

- 1 de werkwijze is systematisch en transparant

- 2 de onderwijsbehoeften van de leerlingen staan centraal

- 3 het handelen is doelgericht

- 4 het gaat om afstemming en wisselwerking vanuit een interactionistisch referentiekader

- 5 leraar, intern begeleider, ouders en andere betrokkenen werken constructief samen

- 6 positieve, beschermende factoren van leerling, leraar, groep, school, ouders zijn bepalend voor de ingang tot verandering

- 7 de leraar doet ertoe

De docent heeft een spilfunctie. Hij biedt zo goed mogelijk adaptief en passend onderwijs en voert het proces van handelingsgericht werken in de praktijk uit, ondersteund door de zorgcoördinator, de intern en/of extern begeleider. Leidend voor dit dagelijks handelen in de groep zijn de vier begrippen waarnemen, begrijpen, plannen en uitvoeren.